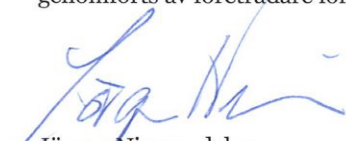

Självvärdering avseende utvärdering av Ämneslärarprogrammet: Del 2. Samhällskunskap

Härmed inlämnas ovanstående rubricerad självvärdering till
Universitetskanslersämbetet. Arbetet med självvärderingen har organiserats och
genomförts av företrädare för aktuell utbildning.

Jörgen Nissen, dekan

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 2. Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Lärosäte: Linköpings universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete gymnasieskolan i undervisningsämnet **samhällskunskap**.

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Självvärderingen består av en del 1 som är gemensam för lärosätets ämneslärarutbildningar och den delen ska inledas med en beskrivning av hur ämneslärarutbildningarna organiseras på en övergripande nivå, se del 1. Redogör i del 1 för ämneslärarutbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UVK) utifrån bedömningsområdena.

Självvärderingen har även en eller flera del 2. Här redogörs för utbildningens ämnes- och ämnesdidaktiska studier utifrån bedömningsområdena. Lärosätet ska inkomma med en del 2 för varje undervisningsämne¹ som omfattas av utvärderingen vid det aktuella lärosätet.

Både i självvärderingens del 1 och 2 ska det framgå vad som är gemensamt för inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete i gymnasieskolan samt vilka skillnader som finns. Observera att det i UKÄ:s beslut om urvalet av examensmål finns rekommendationer avseende i vilken del målen bör beskrivas. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kan beskrivas både i del 1 och del 2. Redogör för VFU där det är relevant för lärosätets ämneslärarutbildning.

Självvärderingens olika delar ska tillsammans ge bedömaregruppen en helhetsbild av ämneslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Som bilaga till självvärderingens delar ifylls även en lärartabell. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallarna får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallarna utformning såsom marginaler.
- Del 1 ska inte överstiga 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.

¹ Matematik, svenska, samhällskunskap, idrott och hälsa, bild, dans och musik.

- Del 2 ska inte överstiga 15 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om en inriktning (årskurs 7-9 eller gymnasieskola) omfattas, eller 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om två inriktningar omfattas (årskurs 7-9 och gymnasieskola). Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Observera att självvärderingen INTE gäller kompletterande pedagogisk utbildning, KPU.

Beskrivning

För en övergripande beskrivning av ämneslärarutbildningens utformning och organisation, se Beskrivning del 1.

Samhällskunskapsämnet består av kurser i statsvetenskap, nationalekonomi, sociologi, ämnesdidaktik och ämnesintegrerad VFU. Grundstrukturen för ämnets kursgivning illustreras i tabellen nedan, men studiegången kan variera beroende på studentens ämneskombination. Vilka kurser som läses beror också på vald inriktning, 7-9 eller Gy. Studenterna på 7-9 och Gy följs åt under 1-60 hp och i examensarbete 1 och 2. Övriga kurser ges endast mot inriktning Gy och för studenter på 7-9-inriktningen som kombinerar samhällskunskap med svenska. De senare läser antingen 61-90 hp (vid val av examensarbete i svenska) eller 61-75 hp (vid val av examensarbete i samhällskunskap).

Tabell 1: Studiegång i Samhällskunskap 7-9 och Gy

Kursnivå	Ämneskurser/innehåll	Didaktikkurser	Inriktning
1-30 hp	Politisk teori, 6 hp Sociologi 1, 7,5 hp Nationalekonomi 1, 7,5 hp	Samhällskunskap 1, 9 hp	Gy, 7-9
31-60 hp	Svenska politiska systemet, 7,5 hp VFU, 7,5 hp Internationell politik, 7,5 hp	Samhällskunskap 2, 7,5 hp	Gy, 7-9
61-90 hp	Sociologi 2, 7,5 hp* Politiska system i jämförande perspektiv, 6 hp Nationalekonomi 2, 7,5 hp	Samhällskunskap 3, 9 hp*	Gy, 7-9 m kombination sv/exarb sv
	Examensarbete 1 (forskningskonsumtion) 15 hp		Gy, 7-9
91-97,5 hp		Samhällskunskap 4, 7,5 hp	Gy
	Examensarbete 2 (forskningsproduktion) 15 hp		Gy, 7-9
98-127,5 hp	Statsvetenskaplig teori och analys, 7,5 hp <i>Studenten väljer en av följande kurser:</i> Demokrati, global etik och social förändring, 15hp; Jämförande politisk ekonomi, 15 hp; Offentlig politik och förvaltning, 15 hp	Samhällskunskap 5, 7,5 hp	Gy m kombination sv/exarb sv

*Läses av studenter på 7-9-inriktningen som kombinerar med svenska och skriver examensarbete i samhällskunskap.

Kurserna har hög relevans för läraryrket och korrelerar med skolans styrdokument i samhällskunskap. Den grundläggande strukturen bygger på att varje terminskurs är delad i fyra delar: statsvetenskap, nationalekonomi, sociologi och ämnesdidaktik. Ämnesdidaktiken, som huvudsakligen ges i kurserna Samhällskunskap 1-5, ligger antingen först eller sist på terminen för att sammanlänka de olika disciplinernas ämnesinnehåll. Viss didaktik integreras i ämneskurserna och i didaktikkurserna behandlas också ämnesstoff. Ämnets arbetsformer är varierade: föreläsningar, seminarier, litteraturseminarier, grupparbeten, projektarbeten, fältstudier, studiebesök, elev- och lärarintervjuer, debatter, rollspel och värderingsövningar. En mångfald av examinationsformer förekommer: salstentamen, hemtentamen, debattartikel, digital portfolio, rollspel, skapande av undervisningssekvenser och kursupplägg, eget producerat läromedel samt projektarbete. Progressionen i ämneskurserna går från att studenten skall kunna beskriva, förstå och diskutera ämnesinnehåll, till att uppvisa mer avancerad grad av förståelse som att analysera, problematisera och tillämpa ämnets innehåll, metoder och teorier. Progressionen i ämnesdidaktiken går på liknande sätt från grundläggande moment som att planera enskilda undervisningssekvenser utifrån styrdokument till mer sammansatta uppgifter som att skapa ett eget läromedel innehållandes lärarhandledning och elevuppgifter utifrån lärandeteori och bedömningsaspekter.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Kompetens och bemanning i relation till volym, innehåll och genomförande

En grundprincip för lärarutbildningarna vid Linköpings universitet är att lärarutbildningen är hela lärosätets angelägenhet och att den samlade kompetensen skall användas för att garantera högsta kvalitet. Beställning av utbildningsuppdrag inom lärarprogrammen vilar därför på kompetensinventering med fokus på vilka miljöer som har adekvat ämneskompetens; vetenskaplig kompetens inom relevant ämne; ämnesdidaktisk kompetens; yrkeserfarenhet inom relevant verksamhetsområde; erfarenhet av lärarutbildning och relation mellan forskning och utbildning. Kompetensinventeringen ligger till grund för beslut om värd- och samarbetsinstitutioner för utbildningsuppdragen. I området för Utbildningsvetenskaps (UV) beställning av utbildningsuppdrag till värd- och samarbetsinstitutionerna uttrycks bl.a. att 1) bemanning av kurser ska utgå från kursens innehåll och inriktning, 2) lärare med ämnesdidaktisk kompetens ska knytas till kurserna, 3) kursmentor för det aktuella ämnet ska samverka med kursledning och övriga lärare kring kursernas förberedelse, genomförande och uppföljning, och 4) minst 50% av undervisningen ska genomföras av disputerade lärare (inom för ämnet relevanta kunskapsområden). Beställningssystemet och kompetensinventeringen utgör viktiga styrmedel för att utbildningsuppdragen bemannas med lärare med adekvat kompetens som står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande.

Kurserna i ämnet samhällskunskap ges av Institutionen för Ekonomisk och Industriell utveckling, IEI, (värdinstitution) och Institutionen för Beteendevetenskap och Lärande, IBL, (samarbetsinstitution). På IEI involveras avdelningarna Statsvetenskap och Nationalekonomi och på IBL avdelningen för Pedagogik och Sociologi. Institutionerna ansvarar för att kvalitetskraven i beställningarna efterlevs och ska arbeta strategiskt för att lärarnas kompetens utvecklas, såväl individuellt som kollegialt, och tas vara på bästa sätt utifrån utbildningens innehåll och genomförande. Vid nyanställning ställs krav på dokumenterad skicklighet i forskning och undervisning inom områden som är lämpliga för det innehåll som institutionen ansvarar för. Genomgångna högskolepedagogiska kurser är normalt ett krav för meriterings- och tillsvidareanställningar. Institutionerna följer årligen upp lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling genom avdelningsspecifika verksamhets- och kompetensförsörjningsanalyser, medarbetarsamtal och redovisning av forskning (bl.a. publikationer, konferenser, seminarier). Den sammantagna kompetensen hos lärarna i relation till utbildningen följs upp av UV genom beställningsutvärderingar. UV har även årliga budget- och verksamhetsdialoger med institutionerna, där analys av kompetenssituationen och eventuella behov av strategisk nyrekrytering behandlas, samt regelbundna möten med prefektgruppen. Att andelen forskande lärare är hög (se lärartabell och analys nedan) utgör en utmaning då det ställer krav på att forskning och utbildningsuppdrag kan kombineras och att man med relativt kort varsel kan omfördela tid från utbildning till forskning då externa medel erhålles. Vid årsskiftet 2017/2018 fattade Styrelsen för Utbildningsvetenskap (SUV) beslut om att göra de kursspecifika beställningarna sexåriga istället för fyraåriga, en åtgärd som underlättar mer långsiktig planering.

Lärartabellen visar att ett 20-tal lärare inklusive en kursmentor (se Arbetsliv...) i nuläget utför uppdrag inom ämnet samhällskunskap. 13 av dessa kan ses som kärnan i ämnets personalstyrka och omfattar bl.a. en ämnesdidaktiker, en kursmentor, 2-4 lärare i vardera disciplin samt studierektorerna från vardera avdelning. Dessa lärare har generellt lång erfarenhet av lärarutbildning och forskar inom de områden de undervisar om (se Utbildningsmiljö). Det tillkommer 2-4 lärare per disciplin med spetskompetens som undervisar på någon enstaka kurs. Förutom kursmentorn, som är kommunanställd, är alla lärare anställda

vid lärosätet. En analys av bifogad lärartabellen visar att undervisande lärare i samhällskunskap har relevant och hög vetenskaplig kompetens och utgör en stabil och tillgänglig lärarresurs. Runt 75% är tillsvidareanställda. Lärarna är utbildade inom ämnen som är relevanta för utbildningsuppdragen och 86% är disputerade. Flera av de undervisande lärarna inom samhällskunskap är docenter och professorer. Ämnets didaktiker har såväl lärarexamen och lärarerfarenheter från grundskolan och gymnasieskolan som doktorsexamen inom ämnesområdet pedagogik med ämnesdidaktisk inriktning. Kursmentorn är verksam lärare i grundskolan åk 7-9 och har en gymnasielärarexamen i ämnet. Avseende bemanning av VFU-kurser, se del 1 Personal.

Konkreta åtgärder för kompetensutveckling

Lärarna i samhällskunskap har i medeltal runt 25% av sin tjänstgöringstid förlagd till forskning eller kompetensutveckling. Flera av lärarna har forskning i tjänsten, framförallt via extern finansiering. Utöver tid för forskning finns tid avsatt för varje lärare till kompetensutveckling, och tiden varierar från 2,5-25% beroende på institution/avdelning där sociologi har minst och nationalekonomi har mest. En utmaning är att möjliggöra för dem som inte har forskningsmedel att ta del av aktuell forskning och utforma nya forskningsprojekt. För att hantera dessa utmaningar arbetar institutionerna kontinuerligt med tjänsteplaneringar och uppmuntrar till vetenskaplig aktivitet hos lärarna på olika sätt. Lärarna uppmuntras i bl.a. medarbetarsamtalet att fortsätta utveckla sin kompetens. Forskningsinsatsen är ett centralt kriterium vid lönrevisionen. En vanligt förekommande utvecklingsinsats är att avsätta tid i tjänst för att arbeta med forskningsansökningar. Varje avdelning har regelbundna kompetenshöjande forskningsseminarium. Vid seminariet lägger lärarna fram vetenskapliga texter och är med och diskuterar andras texter, och forskningens koppling till utbildningen kommer ofta fram i dessa sammanhang. Institutionerna uppmuntrar vidare deltagande i forskningscirkel, vetenskapliga konferenser etc. SUV återinförde i budget för 2018 en forskningsresurs från vilken lektorer som arbetar minst 50% med undervisning har möjlighet att söka medel för att bedriva forskning med relevans för lärarutbildning. Forskningsfinansieringen är generellt en utmaning för institutionerna. För den långsiktiga utvecklingen är det angeläget att öka såväl den internt- som den externt finansierade forskningen.

Alla kurslärare har gått högskolepedagogiska kurser på Didacticum, LiU:s högskolepedagogiska centrum (se även Personal del 1). LiU uppmuntrar all undervisande personal till medverkan i högskolepedagogiska kurser och avdelningarna finansierar kursavgiften. På institutionsnivå görs också olika insatser för att utveckla den kollegiala pedagogiska kompetensen, t.ex. pedagogiska luncher, seminarier, centralt organiserade pedagogiska dagar (1gr/läsår). På avdelningsnivå anordnas ämneskonferenser, seminarier, lärarträffar eller internat med fokus på pedagogiska frågor. Kollegial erfarenhetsutbytet syftar till att stärka kompetensen vad gäller bl.a. undervisning, kursansvar, examination och handledning.

Åtgärder för en stabil och tillgänglig lärarresurs

Institutionerna arbetar fortlöpande med tjänsteplanering för att identifiera personalbehov inför kommande termin. Att uppdragen förläggs vid institutioner med bred och samlad kompetens för uppdragen främjar en stabil och tillgänglig lärarresurs. En strävan hos institutionerna är att reducera andelen tidsbegränsade anställningar och vid nyrekrytering erbjuds vanligen heltid för att öka attraktiviteten. Institutionernas omfattande forsknings- och utbildningsuppdrag innebär dock att bemanning och rekrytering är ett konstant utvecklingsområde. De arbetar därför kontinuerligt med åtgärder på såväl lång som kort sikt, och strategiska diskussioner förs med såväl områdesledningen som rektor. Just nu ordnas antagning till forskarutbildningen i Pedagogiskt arbete där fyra doktorander planeras att antas till hösten 2019. Två av dessa skall ha inriktning mot samhällsämnenas didaktik vilket kommer att stärka den didaktiska kompetensen i ämnet.

En annan åtgärd är att bilda lärarlag runt såväl de enskilda disciplinerna som för ämnet samhällskunskap i sin helhet. Det stödjer strävan att få samma lärare att hålla i och medverka på kurserna över tid, vilket fungerat väl. Genom att få erfarenhet under flera år lär de känna programmet och dess studenter, vilket ger en stabil bas. Kärngruppen för samhällskunskap har formella lärmöten ca 3 ggr/termin. Utöver det tillkommer informella träffar.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Lärartabellen visar att 21 lärare vid LiU inklusive en kursmentor (kommunanställd) i nuläget utför uppdrag inom ämnet samhällskunskap. 76 % är tillsvidareanställda och 86 % är disputerade.

Specifikt för gymnasieskolan

Lärartabellen visar att 22 lärare vid LiU inklusive en kursmentor (kommunanställd) i nuläget utför uppdrag inom ämnet samhällskunskap. 77 % är tillsvidareanställda och 86 % är disputerade.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Vetenskaplig och professionsinriktad miljö

För att säkerställa en vetenskaplig och professionsinriktad miljö för Ämneslärarprogrammet riktas kursbeställningar till institutioner med forskning inom respektive ämne (se tabell 2 nedan).

Tabell 2: Exempel på aktuella forskningsområden/-projekt vid IEI och IBL som nyttjas i utbildningens kurser

Ämne	Exempel på forskningsområden/projekt
Samhällskunskap (Didaktik)	<p><u>Forskningsområden:</u> digitalisering i skolan, mobilt lärande, barns rättigheter, sexuell- och reproduktiv hälsa och rättigheter. <u>Projekt:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Mobile learning on sexual and reproductive health and rights.- Digital learning to combat child trafficking in sports.- Digital utbildning om gränsskydd i Östafrika.
Sociologi	<p><u>Forskningsområden:</u> barns rättigheter, barnfattigdom, arbete och arbetsliv, utbildning och arbetsliv, segregation. <u>Projekt:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Education, social justice and social marginalization. The future of vocational education: Learning from the Nordic countries.- Lärlingsutbildning: Förutsättningar för lärande av yrkesidentiteter i industriarbete.- Det osynliga behovet. Förskolan och skolans (o)förmåga att identifiera och bemöta barn som upplever våld inom familjen.
Statsvetenskap	<p><u>Forskningsområden:</u> IT-utveckling i offentlig förvaltning, medborgares politiska deltagande och representation, nya styrformer och processer i och med fler globala utmaningar, lokal och regional politik och förvaltning. <u>Projekt:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Ett digitalt Norrköping för alla! Bibliotekets uppdrag att arbeta för digital inkludering i ett samhälle med nya utmaningar.- Ett hållbart digitalt samhälle för alla? Planering av forskning och kommunalt utvecklingsarbete för att öka digital inkludering.- Diaspora, transnationella relationer och gränsöverskridande medborgarskap. Bildningsvägar till makten.- Dåliga betyg eller icke godkänd? <i>Betygsreformer och diskursen om elever som misslyckas i skolan.</i>
Nationalekonomi	<p><u>Forskningsområden:</u> psykologiska och neurologiska grunder för mänskligt beslutsfattande, diskriminering på arbets- och bostadsmarknaden, institutionell ekonomi, företagens internationalisering, miljöekonomi, transport och hållbar utveckling och finansiella bubblor och kriser. <u>Projekt:</u></p> <ul style="list-style-type: none">- Replikerbarhet och reducerbarhet av feltänk i bedömningar och beslutsfattande.- Energiprestandans påverkan på fastighetspriset.- Att främja mångfald <i>på arbetsmarknaden.</i>

Ovanstående tabell exemplifierar hur utbildningens kurser anknyter till såväl breda forskningsområden som enskilda forskningsprojekt, vilket skapar förutsättningar för ett nära samband mellan forskning och utbildning då flera i kurserna verksamma lärarna leder och/eller deltar i denna forskning. Studenterna

möter således lärare som utmanar dem med frågeställningar och litteraturstudier inom aktuell forskning samt presenterar forskningsresultat i föreläsningar och ger inblick i olika forskningsmetoder med relevans för studenternas utbildning. Studenterna kan också vara direkt delaktiga i den pågående forskningen. Ett exempel är att studenterna producerar empiriska data inom projektet *Mobile learning on sexual and reproductive health and rights*, vilket för studenternas del mynnat ut i skapande av eget producerat läromedel i Samhällskunskap 3 (se vidare Måluppfyllelse... FF2) eller använts i Examensarbete 2. Den vetenskapliga och professionella miljön förstärks av att andelen disputerade lärare är hög och att den disciplinära forskningen ofta antar ett barn-/ungdoms-/utbildningsperspektiv. Sammantaget borgar ovanstående för att det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Samma villkor gäller för båda inriktningarna.

Specifikt för gymnasieskolan

Samma villkor gäller för båda inriktningarna.

Utformning, genomförande och resultat

Introduktion till måluppfyllelse: Utbildningens modell för progression

Utformningen av Ämneslärarprogrammet 7-9 och Gy följer den modell för progression som tillämpas inom lärarutbildningen vid LiU (Dnr LiU-2009-00464). Den studerande ska ges förutsättningar att genom utbildningens gång successivt utveckla ämneskunskande, didaktiskt kunnande och vetenskapligt kunnande, samt nå en fördjupad insikt om hur dessa utgör en odelbar helhet. För att tydliggöra hur en sådan utveckling kan ske bygger modellen på en progression i fyra steg: grundläggande nivå (G1), fortsättningsnivå (G2) och fördjupningsnivå (G3) samt en avancerad nivå (AV). Progression i didaktiskt och vetenskapligt kunnande uppnås genom att kunskaper och färdigheter från kurser på lägre nivå breddas och fördjupas på högre nivå. Vidare sker progression inom ämnet genom att studenternas specifika ämneskunskande utvecklas och fördjupas inom ämneskurserna.

För att skapa en transparens i hur bedömning sker, utifrån lärandemålen och med hjälp av kursens examinationsformer, arbetar kursansvarig tillsammans med sitt kursteam fram betygskriterier för de olika betygsstegen. Kurserna i samhällskunskap examineras med tre-gradig betygsskala (U-VG). Bedömningsgrunden är olika kurs för kurs, men generellt för godkänt är att studenten för underbyggda resonemang och relaterar till centrala begrepp, teorier och litteratur. För väl godkänt skall studenten visa mer systematiska och komplexa resonemang, och på en djupare analytisk nivå relatera till centrala begrepp, teorier och litteratur. Ett par exempel på hur betygskriterier används i kurs anges under examensmålen nedan.

Integration är en av utbildningens bärande principer. Såväl studiegång som enskilda kurser utgår ifrån att UK, ämne, ämnesdidaktik och VFU ska ses som en helhet och att de mål som studenterna ska uppnå uttrycker en helhetssyn på yrket. Det är därför viktigt att påminna om att följande redovisning av måluppfyllelse i ämnet samhällskunskap skall sammanvägas med motsvarande genomgång för UK och avslutande VFU (del 1). Det är de båda rapporterna tillsammans som ger en bild av utbildningen som helhet.

Redovisning och analys av måluppfyllelse under respektive examensmål är upplagd på följande sätt:

- Tabell 1 med tillhörande analys redovisar, genom ett urval av kurser och lärandemål, hur *ämnet som helhet* ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet.
- Tabell 2 med tillhörande analys visar sedan hur *enskild kurs/del av kurs* är uppbyggd för att skapa konstruktiv länkning (alignment) och ge förutsättningar för studenten att nå de specifika lärandemål som svarar mot examenmålet.

Denna disposition används i syfte att göra redovisning och analys så konkret och utbildningsnära som möjligt.

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål KF1

För ämnesläroarexamen med **inriktning mot arbete i årskurs 7–9** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl överblick över ämnesstudiernas huvudområde som fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

För ämnesläroarexamen med **inriktning mot arbete i gymnasieskolan** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Nedan exemplifieras hur kurser i samhällskunskap ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet KF1.

Tabell 3: Exempel på kurser i samhällskunskap som behandlar examensmålet KF 1

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
Politisk teori	- demonstrera kunskaper om grundläggande begrepp och tankemönster inom ämnesområdet politisk teori, såväl vad gäller äldre som nyare litteratur	G1
Sociologi 1	- redogöra för grundläggande begrepp, resonemang och perspektiv inom klassisk sociologisk teori	
NEK 1	- redogöra för grundläggande nationalekonomiska begrepp och samband	
SH 1	- redogöra för det svenska rättssystemet, lagstiftning och rättstillämpning samt identifiera etiska dilemman i ovanstående sammanhang utifrån samhällsvetenskapliga teorier	G2
SH 2	- diskutera olika teorier och perspektiv i relation till demokratins förverkligande	
Det sv pol sys	- analysera och förhålla sig till olika förklaringsansatser inom svensk politik och förvaltning	G3
Int politik	- argumentera för och emot samt jämföra och kontrastera olika teorier om internationell politik, samt applicera dessa på historiska eller samtida exempel	
SH 3	- analysera globaliseringens konsekvenser för individer, grupper, organisationer och samhälle utifrån samhällsorienterande perspektiv	
Sociologi 2	- analysera aktuella samhällsproblem med hjälp av olika sociologiska teorier på samhälls- grupp- och individnivå	AV
Pol sys i jmf pers	- applicera olika teorier och metoder inom jämförande politik på historiska eller samtida exempel	
NEK 2	- beskriva och kritiskt analysera olika tillämpningar/tillämpningsområden för modern nationalekonomi	
Ex arb 1	- formulera en forskningsbar problemställning utifrån en analys av såväl nationell som internationell forskning inom det utbildningsvetenskapliga området	
Ex arb 2	- kunna identifiera och använda relevant nationell och internationell forskning som grund för formulering av en forskningsbar problemställning	
Statsv teori och analys	- självständigt analysera och utvärdera statsvetenskapliga perspektiv och forskningsresultat	

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

I utbildningen säkerställs att studenterna får en stabil ämnesteoritisk grund och ett brett kunnande som kan relateras till ämnesdidaktiska kunskaper. En analys av tabell 1 visar att lärandemålen syftar till såväl breda som fördjupade ämneskunskaper, i enlighet med vad examensmålet föreskriver. Tabellen visar också på progressionen i studenternas utveckling av kunskap och förståelse i relation till examensmålet.

Under 1-30 hp grundläggs studentens kunskap och förståelse för ämnets teoretiska och vetenskapliga grund. I *Politisk teori* behandlas idétraditioner kring det politiska tänkandets natur och idéhistoria, kunskapsteoretiska perspektiv samt grundläggande statsvetenskapliga begrepp. Stor vikt läggs vid att studenten skall läsa såväl klassiska texter i original som koppla dess innehåll till dagspolitisk teoretisk debatt. I *Sociologi 1* fokuseras grundläggande begrepp, resonemang och perspektiv inom klassisk sociologisk teori, såsom alienation, klass, handling, konflikt-konsensus och hur de kopplar till aktuella samhällsfrågor såsom multi-kulturellt samhälle och sociala strukturer av olika slag. Aktuell forskning kommer studenten till del via huvudkursboken (Giddens, 2015) och aktuellt utvecklingsarbete och forskning via ett antal SOU-rapporter (bl.a. "Inte bara jämställdhet", SOU 2014:34) och Skolverksrapporten "Funktionshinders (o)synlighet i skolans läromedel". I kursen *Nationalekonomi 1* skall studenten få kunskap och förståelse för hur marknadsekonomi fungerar i teori och i praktik. Teori om hur efterfrågan och utbud bestämmer priser på en marknad (mikroekonomi) ligger till grund för analys av arbetsmarknadsfrågor, handel och fördelningspolitik. På kursen behandlas också teori om konjunktur och tillväxt (makroekonomi) som relateras till hur svensk ekonomi historiskt utvecklats och fungerar idag med fokus på t.ex. penningpolitik (räntor) och finanspolitik (skatter). Den avslutande ämnesdidaktiska kursen, *SH1*, tar dels upp det svenska rättssystemet, dels behandlar den innehållet som tagits upp i de teoretiska kurserna i syfte att resonera om betydelsen för lärarrollen och elevers lärande samt arbetsätt/-former relevanta för yrkesprofessionen inklusive planering av undervisning utifrån styrdokument.

På 31-60 hp-nivån fördjupas kunskaperna om teorier och perspektiv på demokrati med särskilt fokus på medias roll i samhället (*SH2*). Studenten får bl.a. ta del av forsknings- och utvecklingsarbete avseende demokrati och deltagande kopplat till ett förändrat medielandskap (SOU 2015:96), samt aktuell forskning vid LiU som kopplar demokratibegreppet till praktiska fall på kommunal nivå. *Det svenska politiska systemet* behandlar svensk politik och förvaltning avseende lokala, regionala, nationella och i viss mån europeiska processer. I relation till föregående nivå delkurs i politisk teori, fokuseras här särskilt det svenska politiska systemet och förvaltningens särdrag och hur det kan tolkas i relation till centrala teorier inom politisk teori. Kursen *Internationell politik* handlar om globala utmaningar, perspektiv på dessa samt politiska åtgärder på den globala nivån för att hantera utmaningarna, t.ex. FN:s hållbarhetsmål (Sustainable Development Goals) och Parisavtalet inom UNFCCC. För alla utmaningarna diskuteras en lägesbild utifrån internationella kartläggningar och normativa (etiska) principer. Till detta läggs teoretiska och politiska perspektiv utifrån samhällsvetenskaplig forskning, i syfte att diskutera och fördjupa tolkningar av drivkrafter och hinder. Vidare diskuteras vad den globala politiken har åstadkommit och förklaringar till varför politiken har fått just den här utformningen.

I tabell 4 exemplifieras hur en enskild kurs, Sociologi 1, är upplagd för att främja studentens lärande i relation till KF1.

Tabell 4: Exempel på hur ämneskurs som samläses utformas och genomförs för att stödja examensmålet KF 1

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination	
Sociologi 1	redogöra för grundläggande begrepp, resonemang och perspektiv inom klassisk sociologisk teori	<p>Föreläsningar (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är sociologi? - Durkheim - Marx och konfliktperspektivet - Mikrosociologiskt perspektiv och Goffman - Genus och intersektionalitet <p>Gruppuppgift Förberedelser i grupp inför seminarier</p>	<p>Seminarier (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Durkheim och konsensusperspektivet - Tillämpning av mikrosociologisk teori och om Goffmans Stigma - Genus, intersektionalitet och hederskulturer 	<p>Individuell hemtentamen Studenterna genomför filmanalys innefattande klassiska sociologiska begrepp, resonemang och perspektiv</p> <p>Muntlig redovisning av hemtentamen</p> <p>Tre obligatoriska seminarier</p>

I kursen Sociologi 1 behandlas klassisk sociologisk teori. För att studenterna ska nå lärandemålet om att kunna redogöra för begrepp, resonemang och perspektiv inom fältet, ges bl.a. ett antal föreläsningar om centrala teoretiker och perspektiv. Studenterna sätts samman i grupper som arbetar med uppgifter inför seminarier där de tillämpar centrala begrepp och perspektiv på olika samhällsfenomen. Grundtanken är att studenten skall arbeta aktivt med teorierna för att lära sig dem, både inför och under seminarierna.

För att säkerställa att studenten uppfyllt lärandemålet, genomförs i slutet av kursen en individuell hemtentamen i form av en filmanalys där sociologiska teorier och begrepp skall användas. Studenterna genomför också en muntlig redovisning av sin hemtentamen. Då har de arbetat med teorierna och begreppen på ett varierat sätt; både muntligt och skriftligt, och på såväl individ- som gruppnivå. Som examination ingår också tre obligatoriska seminarier. För godkänt betyg på hemtentamen krävs att studenten visar på förståelse för sociologiska begrepp och teorier samt analyserar filmen med hjälp av dessa. För ett väl godkänt betyg skall studenten visa på både bred och djup förståelse för sociologiska begrepp och teorier samt analysera filmen med hjälp av dessa på ett fördjupat analytiskt sätt.

Ämneskunskaperna ligger till grund för den fördjupning som sker i *Examensarbete 1* i vilket forskning inom det samhällsvetenskapsdidaktiska området skall studeras och sammanställas utifrån en av studenten vald problemställning. Ämneskunskaperna i samhällskunskap kopplas till ämnesdidaktiska teorier och lärandemålet ställer krav på såväl insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete som i analys- och granskningsförmåga. Progressionen leder via examensarbete 1 vidare fram till *Examensarbete 2* på avancerad nivå (vilket för Gy och 7-9 SH/SV även föregås av fler ämneskurser, se Specifikt för gymnasieskolan nedan), där det krävs att studenten har förvärvat fördjupade kunskaper om området och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete inom samhällskunskapsämnet didaktik för att kunna genomföra uppsatsen på ett självständigt sätt. Examensarbete 2 innehåller teoretisk ämnesfördjupning och studenterna genomför egna vetenskapliga undersökningar.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Vad avser ämnesstudierna 1-60 hp sker ingen särskild uppdelning mellan inriktningarna, utan överlag sker samläsning. Åtskillnad mellan inriktningarna sker företrädesvis i de mer didaktiska kurserna. I t.ex. SH2 har kurslitteraturen om bedömning i skolan inriktning mot åk 7-9, och vid diskussioner och exempel från skolans undervisning sker gruppindelningar per inriktning. I såväl SH1 som SH2 sker de muntliga examinationerna uppdelat per inriktning.

Specifikt för gymnasieskolan

Vad avser ämnesstudierna 1-60 hp sker ingen särskild uppdelning mellan inriktningarna, utan överlag sker samläsning. Åtskillnad mellan inriktningarna sker företrädesvis i de mer didaktiska kurserna. I t.ex. SH2 sker gruppindelningar per inriktning vid diskussioner och exempel från skolans undervisning. I såväl SH1 som SH2 sker de muntliga examinationerna uppdelat per inriktning. Kurser för studenter med inriktning mot gymnasieskolan ger både breddade och fördjupade kunskaper inom ämnet, dels genom det större antalet ämneskurser, och dels genom att innehållet i tidigare kurser följs upp, fördjupas och i högre grad tillämpas. Ämnesstudierna på 61-90 hp-nivån erbjuder studenten såväl fördjupade som breddade kunskaper i ämnet, liksom fördjupad insikt i aktuellt forsknings och utvecklingsarbete. *Samhällskunskap 3* innefattar en fältstudie utomlands (Etiopien och Kenya), i vilken studenten får konkreta erfarenheter av samhällsvetenskapliga perspektiv (ex besök på FN och Afrikanska Unionen) och människors olika livsvillkor. Studenterna får också konkreta erfarenheter av forskning i praktiken då de inför sin examinationsuppgift insamlar empiri inom ramen för ett aktuellt forskningsprojekt (SRHR och barns rättigheter). I *Sociologi 2* fördjupas studenternas kunskaper i moderna sociologiska teorier, och de arbetar med uppgifter som handlar om att tillämpa olika teoretiska ansatser. Institutionens egen forskning kring migration och medborgarskap samt barnfattigdom utgör underlag för studentuppgifter och belyser områden som välfärdssamhället, segregering och gruppers livsvillkor. I *Politiska system i jämförande perspektiv* får studenterna möjlighet att återkoppla till sina internationella erfarenheter genom att jämföra det svenska politiska systemet med andra staters politik och förvaltning. Här ställs också de klassiska etablerade västerländska teorierna mot teorier som antar ett kritiskt perspektiv (t.ex. genusteori) eller alternativt perspektiv (t.ex. assabiyya). I *Nationalekonomi 2* får studenterna en överblick över ämnets utveckling (doktrinhistoria) och de tillämpar sina tidigare kunskaper på aktuella forskningsområden, så som diskriminering, genusekonomi och miljöekonomi. Även ekonomi kopplat till skolans värld berörs, t.ex. friskolereformen och vad konkurrens, utbud och efterfrågan innebär på skolmarknaden. Detta utgör en fördjupning med koppling till tidigare kurs i nationalekonomi. *Samhällskunskap 4* (91-97,5 hp) är huvudsakligen en didaktikkurs men den behandlar också trender i samhället i ljuset av aktuella forsknings- och utredningsresultat. Särskild vikt läggs här vid att fokusera på

motsättningar och problem förknippade med välfärdsstatens modernisering (här används Bo Rothsteins, *Vad bör staten göra. Om välfärdsstatens moraliska och politiska logik*).

Resterande kurser i samhällskunskap på 98-127,5 hp-nivån (se tabell 1) läses endast av Gy-studenter som kombinerar samhällskunskap och svenska och skriver examensarbete i svenska. Det är kurser som i hög grad använder sig av aktuell forskning och ger fördjupade kunskaper om global demokrati, civilsamhälle, medborgarskap, multikulturalism och migrationspolitik samt om hur svensk politik och förvaltning fungerar, bland annat utifrån teorier om policyprocesser.

I tabell 5 exemplifieras hur ett för examensmålet relevant lärandemål i enskild kurs hanteras för att främja studentens (Gy) lärande i relation till KF1.

Tabell 5: Exempel på hur ett delmoment i NEK 2 (Gy) utformas och genomförs för att stödja examensmålet KF 1

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet		Examination
NEK 2	redogöra för nationalekonomiämnets historiska utveckling med avseende på vad som studerats (ämnets domän) och hur det har studerats (ämnets metod)	Föreläsningar (2) - Det ekonomiska tänkandets historia - Ekonomisk politik i Sverige under 170 år	Seminarium (1) - Det ekonomiska tänkandets historia	Individuell uppgift Besvara tre frågor om ekonomiska tänkandets historia

Två introducerande föreläsningar behandlar nationalekonomiämnets historiska utveckling. Relevant kurslitteratur är kopplat till momentet. Lärandemålet examineras genom att studenterna svarar på tre frågor kopplade till ekonomiämnets utveckling. De tre frågorna skall besvaras individuellt och utgör underlag för ett obligatoriskt seminarium där studenterna delas in i bikupor för att diskutera sina svar och sin syn på hur ekonomiämnets utveckling har skett. Syftet med seminariet är att studenterna ska lära av varandra och fördjupa sina kunskaper genom att få ta del av övriga studenters svar och diskussioner under seminariet. Såväl seminariet som de skriftliga svaren på frågorna utgör del av examinationen av lärandemålet. Delmomentet relaterar till den första delkursen (NEK1) genom att fokusera på den kontext i vilken analysverktygen i nationalekonomi utvecklades. Det ger studenten en fördjupad förståelse av modellernas antaganden och brister och hur de har förändrats över tid. Såväl lärandeaktiviteter som examinationsformer är således varierande och ändamålsenliga.

Utvecklingsområden

Ovanstående redogörelse visar tydligt att sammanhang och progression finns i ämnet, men ett utvecklingsområde är att göra helheten i ämnesstudierna än mer tydlig för studenterna, då de har lyft fram det som betydelsefullt. Dels handlar det om hur de olika ämnena statsvetenskap, nationalekonomi och sociologi hänger ihop för att bilda lärarutbildningsämnet samhällskunskap, och dels om hur de olika kurserna bygger på varandra och skapar progression i studenternas utveckling. Introduktionsveckan som hålls när studenten påbörjar sina ämnesstudier i samhällskunskap kommer därför att stärkas med tydligare information om helheten. Lärarlaget skall också i början av 2019 träffas för att samordna innehållet i delkurserna. Ett exempel är t.ex. att Marx tas upp inom i flera områden och ur olika perspektiv. Lärarna behöver öka sin medvetenhet om varandras kurser och tydliggöra skillnaderna mellan dessa olika perspektiv för studenterna och hur det hänger samman med skolämnet samhällskunskap. En utmaning är också att kontinuerligt förändra och uppdatera kursinnehållet i takt med omvärldsförändringar (exv. fake news). Vissa justeringar i kursutbudet inför HT19 har dock medgivit möjlighet att lägga till en fördjupning om medielandskapet, journalisters roll och funktion samt medie- och informationskunnighet vilket kommer att komma både Gy och 7-9 till del.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål KF2

KF2 Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

I tabell 6 nedan exemplifieras hur kurser i ämne, ämnesdidaktik och VFU i samhällskunskap ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet KF2. Se del 1 för kompletterande analys av UK.

Tabell 6: Exempel på kurser i ämne, ämnesdidaktik och VFU i samhällskunskap som behandlar examensmålet KF2

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
SH 1	- redogöra för olika teorier om och perspektiv på lärande och kunskap i samhällskunskapsundervisning inom årskurs 7-9 och gymnasieskolan	G1
NEK 1	- redogöra för grundläggande nationalekonomiska begrepp och samband	
Int politik	- redogöra för hur teorier, begrepp och institutioner uppkommer och förändras och tolkas i olika historiska, politiska och kunskapsteoretiska kontexter	G2
VFU SH	- följa upp och reflektera över undervisningssituationer i relation till lärandeteorier och egna insatser i den pedagogiska verksamheten	
SH 2	- diskutera centrala begrepp i samhällskunskapsämnet	G3
Ex arb 1	- välja lämpliga metoder för analys av vetenskapliga texter	
Sociologi 2	- analysera aktuella samhällsproblem med hjälp av olika sociologiska teorier på samhälls-grupp- och individnivå	
Pol sys i jmf pers	- applicera olika teorier och metoder inom jämförande politik på historiska eller samtida exempel	
Ex arb 2	- kunna välja och argumentera för lämpliga metoder för insamling och analys av data	AV
SH 5	- visa förmåga att utifrån forsknings- och erfarenhetsbaserad kunskap analysera metoder och modeller i samhällskunskapsundervisningen för gymnasieskolan	

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Exemplen ovan visar hur lärandemålen stödjer studenternas lärande i förhållande till examensmålet, t.ex. att kunna relatera teoretiska kunskaper till lärares arbete. På grundläggande nivå (1-30 hp) behandlas ämnets vetenskapliga grund - teorier, begrepp och perspektiv. Här behandlas även skolämnet samhällskunskap och relationen mellan vetenskaplig kunskap och lärares praktik (se exempel nedan). På fortsättningsnivån (31-60 hp) breddas och fördjupas studenternas kunskaper om ämnets begrepp och teoretiska perspektiv. Studenterna introduceras i ökande grad för vetenskapliga texter och ämnets tillvägagångssätt och metoder vid studier av olika samhällsfrågor. I SH2 möts den forskningsbaserade och erfarenhetsbaserade kunskapen på flera sätt, dels genom självreflektion efter VFU där exempel från undervisningen skall kopplas till kunskapssyn, pedagogiskt förhållningssätt, lärandeteorier och bedömningsaspekter, och dels via de perspektiv som förmedlas av ämnesdidaktiker resp. kursmentor. I Examensarbete 1 (benämns forskningskonsumtion) ska studenten självständigt genomföra litteraturstudier, välja analysmetod och kritiskt förhålla sig till forskningsresultaten. Genom detta arbete kommer studenten i kontakt med forskning som utförts med såväl kvalitativa som kvantitativa metoder. Hela processen med konsumtionsarbetet är också ett led i progressionen mot ökad självständighet och en förberedelse för Examensarbete 2 (benämns forskningsproduktion). När studenterna kommer dit ska de vara väl förberedda genom det systematiska arbetet med det första examensarbetet. De flesta studenter följer också progressionstanken att konsumtionsarbetet ska lägga grunden för produktionsarbetet genom

att de skriver om samma ämne eller tema i båda uppsatserna. I båda examensarbetena bereds studenterna möjlighet att visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen även om just den delen av målet oftast kommer starkast till uttryck i produktionsarbetet.

I tabell 7 exemplifieras hur enskild kurs som samläses mellan 7-9 och Gy är upplagd för att främja studentens lärande i relation till KF2.

Tabell 7: Exempel på hur kurs som samläses utformas och genomförs för att stöda examensmålet KF 2

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination	
SH 1	redogöra för olika teorier om och perspektiv på lärande och kunskap i samhällskunskapsundervisning inom årskurs 7-9 och gymnasieskolan	<p>Föreläsningar (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är ämnesdidaktik i SH? Lärande, modeller o teorier - Att göra samhällskunskapsundervisning intressant - Globala målen – att ta in världen i klassrummet - Interaktiv undervisning <p>Paruppgift: elevintervjuer</p> <p>Studenterna genomför elevintervjuer utifrån grund- och gymnasieskolans centrala innehåll</p>	<p>Seminarier (9)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Styrdokumentet - Arbetssätt/arbetsformer - Värderingsmetodik - Bedömningsstöd - Litteraturseminarium: utveckla elevers tänkande - Litteraturseminarium: samhällskunskapsdidaktik - Didaktik: lag och rätt - Didaktik: etik - Peer review av undervisningssekvensen 	<p>Paruppgift: elevintervjuer</p> <p>Studenterna redovisar muntligt analysen av elevintervjuerna med fokus på styrdokument, kunskapssyn och lärandeteorier</p> <p>Individuell uppgift: undervisningssekvens</p> <p>Studenten gör en undervisningssekvens utifrån styrdokumentet, innehåll, lärandeaktiviteter och resonemang om bedömning, vilket relateras till kurslitteraturen och lärandeteorier</p>

Exemplet ovan åskådliggör en variation av lärandeaktiviteter och examinationsuppgifter som stödjer studentens lärande och examinerar kunskaperna mot lärandemålet och mot examensmålet, avseende dels "... relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen", och dels "... kunskap om kvalitativa och kvantitativa metoder". Föreläsningen "Vad är ämnesdidaktik?" ger historisk inblick av skolämnet samhällskunskap, elevers kunskaper i samhällskunskap med utgångspunkt från utvärderingar och klassrumsstudier, lärarrollen, samhällsvetenskapliga modeller och exempel på metoder. En gymnasielärare bjuds in till kursen för att belysa beprövad erfarenhet i praktiken. Hen har två föreläsningar: "Att göra samhällskunskapsundervisningen intressant" och "Interaktiv undervisning", där hen bidrar med konkreta exempel från egna erfarenheter och med koppling till forskning. En alumni som är lärare i åk 7-9 bjuds också in för att prata om globaliseringsperspektiv i skolan. Kursmentorn genomför två didaktik-/metodikseminarier för arbetsområdena etik respektive lag och rätt. Studenternas aktiva roll är påtaglig genom att de genomför intervjuer med skolelever om vad eleverna upplever att de kan om innehållet som anges i ämnets styrdokument och hur de uppfattar att de har lärt sig om det. Studenterna gör en analys av intervjuerna utifrån lärandeteorier och kurslitteratur, vilket presenteras muntligt som en del av examinationen. Därefter planerar studenten en undervisningssekvens utifrån analysen och relevanta styrdokument, vilket presenteras skriftligt och utgör den andra examinationsuppgiften för kursen. För godkänt krävs att studenten har beskrivit ett valt område utifrån styrdokument, motiverat sitt val av metod, relaterat till lärandeteorier och fört underbyggda resonemang om kunskapsbedömning. För väl godkänt krävs en systematiskt utformad undervisningssekvens och fördjupad diskussion om val av metod i relation till lärandeteorier samt mer komplexa bedömningsresonemang.

Sammantaget visar analysen att studenterna kontinuerligt under utbildningen övar på att utföra varierande typer av datainsamlingar och att bearbeta och analysera empiriskt och teoretiskt underlag. I relation till detta diskuteras och problematiseras också olika typer av vetenskapsteoretiska och metodologiska frågeställningar, samt relationen mellan vetenskaplig kunskap och lärares yrkeserfarenhet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

VFU genomförs inom vald inriktning och kopplingar till beprövad erfarenhet och yrkesutövningen görs därmed också företrädesvis till vald inriktning. Gruppindelningar görs utifrån vald inriktning vid övningar och examinationer.

Specifikt för gymnasieskolan

VFU genomförs inom vald inriktning och kopplingar till beprövad erfarenhet och yrkesutövningen görs därmed också företrädesvis till vald inriktning. Gruppindelningar görs utifrån vald inriktning vid övningar och examinationer. På fördjupningsnivån (61-90 hp) ökar kraven på självständighet och vetenskapligt angreppssätt ytterligare. Studenten får ofta själv söka relevant litteratur i form av vetenskapliga artiklar, doktorsavhandlingar och SOU-rapporter och analysera i relation till kursernas innehåll och examinationer. De får också fördjupad träning i att kritiskt granska och analysera vetenskapliga texter samt att arbeta med ämnets teorier, tillämpningsområden och metoder. Studenter med samhällskunskap i kombination med svenska/exarb. svenska planerar en hel kurs utifrån forskningsbaserad kunskap om bl.a. lärandeteori, läromedelsanalys, metodik etc., vilken sedan utvärderas i relation till egna erfarenheter och forskning (SH5).

Utvecklingsområde

Ett utvecklingsområde är att bjuda in verksamma lärare som beskriver hur de använder sig av forskning i sin undervisning. Detta har gjorts i liten skala som redogörs för ovan, men skulle kunna utökas och återkomma i senare didaktikkurser med ökad bredd och djup för att påvisa vikten av ett forskande förhållningssätt och dess betydelse för yrkesutövningen. Kursmentorn kommer att få ansvar för att utveckla detta vidare. För att förbereda studenten ytterligare inför examensarbetskurserna är ett utvecklingsområde att inkludera vetenskaplig metod, vetenskapligt förhållningssätt och skrivande mer systematiskt i kurserna och med en tydligare progressionstanke. Ämnets lärare ser bl.a. behov av att studenterna får träning i fler metoder, problematisering, syftesformulering och sökstrategier. Detta arbete kommer att starta våren 2019 och stötts ekonomiskt av programledningen via särskilda medel för att stärka studenternas träning i akademisk svenska i tal och skrift.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF1

FF1 Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.

Nedan exemplifieras hur kurser i ämnet, ämnesdidaktik och ämnesintegrerad VFU som helhet ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet FF1. Se del 1 för kompletterande analys av UK.

Tabell 8: Exempel på kurser i ämne, ämnesdidaktik och ämnesintegrerad VFU som behandlar examensmålet FF 1

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
Pol teori	- skriftligt reflektera över och kritiskt förhålla sig till politiska begrepp, idéer och tankemönster samt att muntligt i en seminariesituation redogöra för sina tankegångar och förhålla sig till andra studenters motsvarande prestation	G1
Sociologi 1	- redogöra för individers och sociala gruppers identiteter, livsstilar och livsvillkor och hur detta påverkas av olika samhällsstrukturrella förhållanden och social stratifiering.	
SH 1	- redogöra för olika teorier om och perspektiv på lärande och kunskap i samhällskunskapsundervisning inom årskurs 7-9 och gymnasieskolan.	

SH 2	- jämföra och analysera samhällskunskapsläromedel för årskurs 7-9 och gymnasieskolan	G2
Det sv pol syst	- skriftligt redogöra för och reflektera kring såväl empiriska som principiella aspekter och svensk politik och förvaltning.	
VFU SH	- följa upp och reflektera över undervisningssituationer i relation till lärandeteorier och egna insatser i den pedagogiska verksamheten	
Ex arb 1	- formulera en forskningsbar problemställning utifrån en analys av såväl nationell som internationell forskning inom det utbildningsvetenskapliga området	G3
NEK 2	- beskriva och kritiska analysera olika tillämpningar/tillämpningsområden för modern nationalekonomi	
Ex arb 2	- kritiskt granska och diskutera ett vetenskapligt arbete - självständigt planera och genomföra ett vetenskapligt arbete inom samhällskunskap med didaktisk inriktning	AV

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

En analys av kurserna visar att lärandemålen successivt går mot ökad fördjupning gällande förmåga att kritiskt och självständigt reflektera över såväl egen erfarenhet som förståelse av forskningsresultat och deras koppling till den praktiska verkligheten. Redan på 1-30 hp-nivån lär sig studenten att förhålla sig kritiskt och anta ett vetenskapligt angreppssätt i studierna. Bl.a. tränas studenten i att använda samhällsvetenskapliga modeller för analys av samhällsfenomen av olika slag, genomföra elevintervjuer och sammanställa enklare analyser, vilket studenten redogör för i kortare texter där grundläggande vetenskaplig formalia skall användas. Ämnesdidaktiken behandlar det teoretiska innehållet i ämneskurserna med koppling till lärarrollen och elevers lärande samt arbetsätt/-former relevanta för yrkesprofessionen. På 31-60 hp-nivån ökar graden av analys och reflektion i förhållande till såväl vetenskaplig som erfarenhetsbaserad kunskap. I kursen "Det svenska politiska systemet" skall en mindre forskningsuppgift utföras utifrån uppställda frågor vilket utgör underlag för en miniuppsats som skall vara reflekterande och följa grundläggande principer för akademiskt skrivande. Vid examinationsseminariet, där studenten agerar såväl opponenter som respondenter, berörs också kriterier för vetenskapligt skrivande. Under VFU utför studenten en egen empirisk undersökning. Via intervjuer med elever, lärare och skolledare undersöks hur VFU-skolan jobbar med de globala målen och globalisering. I uppgiften ingår att reflektera över resultatet och hur detta kan hanteras i undervisning och skolutveckling. Detta arbete presenteras såväl muntligt som skriftligt och utgör en del av examinationen i SH2.

Examensarbetskurserna utgör det slutgiltiga kvittot på att studenterna uppnått examensmålet eftersom de där får möjlighet att uppvisa just fördjupade kunskaper inom samhällskunskapens didaktik och relatera en egen undersökning till aktuell forskning. Som nämnts ovan i KF2 finns en tydlig progression också mellan de två examensarbetena, där det första handlar om att systematisera och tillvarata tidigare forskning, medan det andra också ställer krav på ökad självständighet och en hållbar metod för undersökning av ett relevant ämnesdidaktiskt område. Studenternas eget bidrag till kunskapsutvecklingen sker dels genom examensarbetskurserna, dels genom att de deltar aktivt i ämnets seminarier, i vilka studenterna bidrar till varandras kunskapsutveckling genom att diskutera resultatet av egna och andras erfarenheter och forskningsresultat. I tabell 9 exemplifieras hur en enskild kurs som samläses är upplagd för att främja studentens lärande i relation till FF1.

Tabell 9: Exempel på hur ämneskurs som samläses utformas och genomförs för att stöda examensmålet FF1

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination
Examensarbete 1	formulera en forskningsbar problemställning utifrån en analys av såväl nationell som internationell forskning inom det utbildningsvetenskapliga området	Föreläsningar (1) - Vad är forskningskonsumtion? Seminarium (1) - Exempeluppsatser Handledning (4-5) - Individuell handledning	Uppsats Opposition Respondentskap

Exemplet visar hur Examensarbete 1 (forskningskonsumtion) förbereds och genomförs. Studenten ska självständigt genomföra en litteraturstudie om ett självvalt forskningsområde i relation till den kommande

yrkesprofessionen. En föreläsning om vad ett forskningskonsumerande arbete är, dess upplägg och metoder utgör grunden för studentens arbete med att formulera en för området och uppgiften lämplig problemställning. Utöver genomförandet av examensarbetet ingår även en kursuppgift. Tidigare studenters uppsatser läses och diskuteras vid ett seminarium tillsammans med andra studenter och kursansvarig lärare. Detta för att studenten skall få förståelse för vilka problemställningar som är lämpliga och hur man kan ta sig an uppgiften. I det fortsatta arbetet med uppsatsen utgör handledaren stöd för studenten avseende val av lämplig litteratur, arbetets struktur, analys och presentation. Examinationen utgörs av själva uppsatsen som presenteras och försvaras vid ett seminarium där studenten också får opponera på en annan students uppsats.

Analysen ovan visar hur kurserna, med krav på ökad självständighet, stödjer studenterna i att inhämta, bearbeta och använda såväl erfarenhets- som forskningsbaserad kunskap till gagn för yrkesverksamheten. Genom examensarbete 2 bidrar studenterna dessutom till kunskapsutvecklingen i ämne och ämnesdidaktik.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

De olika mindre forskningsuppgifternas och examensarbetenas problemställning riktas företrädesvis mot den egna inriktningen men kan vidgas till angränsande årskurser (4-6 alt Gy) beroende på forskningsläget för den valda problemställningen.

Specifikt för gymnasieskolan

De olika mindre forskningsuppgifternas och examensarbetenas problemställning riktas företrädesvis mot den egna inriktningen men kan vidgas till angränsande årskurser (7-9 alt vuxenutbildning) beroende på forskningsläget för den valda problemställningen. På 61-90 hp-nivån får studenten ytterligare träning i att sammanställa, bearbeta och reflektera över egna och andras erfarenheter och koppla detta till såväl ämnesteorier som lärares praktik. En fältkurs förlagd utomlands (Etiopien och Kenya) ger studenten konkreta erfarenheter i relation till ämnet och möjlighet att diskutera utbildningssystemen, lärarrollen och elevers lärande med studenter och lärare i de båda länderna, vilket jämförs med det svenska utbildningssystemet. Studenterna utför också egen empiriinsamling inom ett pågående forskningsprojekt vilket redovisas i rapportform och utgör kursens examination. De internationella erfarenheterna aktualiseras också i en senare kurs där olika politiska system jämförs.

Utvecklingsområde

Se utvecklingsområde KF2.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF2

FF2 Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Grunden för studentens didaktiska förmågor och färdigheter läggs i första terminens UK-kurser (se vidare FF2, del 1) för att sedan vidareutvecklas genom ämnesdidaktik, metodik och ämnesintegrerad-VFU i respektive ämne samt genom ytterligare UK-kurser och avslutande VFU. Här redogörs för hur ämnesdidaktik, metodik och den ämnesintegrerade VFU i samhällskunskap bidrar till att studenten vid

examen kan uppfylla examensmålet FF2. I nedanstående tabell ges exempel på lärandemål som bidrar till detta. Se del 1 för kompletterande analys av UK.

Tabell 10: Exempel på kurser som behandlar examensmålet FF2

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet
SH1	- redogöra för olika teorier om och perspektiv på lärande och kunskap i samhällskunskapsundervisning inom årskurs 7-9 och gymnasieskolan - diskutera lärarens roll, elevers lärande och arbetssätt/arbetsformer i samhällskunskapsundervisningen i årskurs 7-9 och gymnasieskolan
SH 2	- diskutera centrala begrepp i samhällskunskapsämnet - diskutera prov, formativ och summativ bedömning samt nationella prov inom årskurs 7-9 samt gymnasiet
VFU	- planera, genomföra och utvärdera flera undervisningssekvenser utifrån styrdokument, lärandeteorier och samhällsvetenskapliga modeller och metodik, elevernas förutsättningar samt IKT - dokumentera och kommunicera bedömning av elevers kunskaper i samhällskunskap och argumentera för sina överväganden
SH 3	- självständigt skapa ett egenproducerat läromedel för undervisning i samhällskunskap
SH 5	- ta ett helhetsansvar för planering, innehåll, metodik och utvärdering av en samhällskunskapskurs i gymnasieskolan utifrån lärandeteori, intersektionalitet, IKT, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling

Exemplen visar att studenten får relevanta ämnesdidaktiska och metodiska kunskaper i samhällskunskap samt att det finns en genomtänkt progression i hur studenten utvecklar sina ämnesdidaktiska förmågor och metodiska färdigheter.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Inom kurserna/momenten i ämnesdidaktik och metodik utvecklar studenten både kunskaper om, ett analytiskt och kritiskt förhållningssätt till, samt förmågor och färdigheter att tillämpa: styrdokument och centrala begrepp, lärandeteori och modeller, olika arbetssätt/arbetsformer, didaktiska verktyg, formativ och summativ bedömning (inkl. provkonstruktion), elevinflytande etc. Dessa moment är integrerade i ämnesstudierna och kopplas till ämnesinnehåll såsom lag och rätt, etik, globala frågor, samhällsekonomi m.m.

I syfte att vidareutveckla studentens tillämpade didaktiska förmågor och metodiska färdigheter får studenten, inför ämnesintegrerad VFU, bl.a. planera en undervisningssekvens i samhällskunskap och diskutera innehållet i relation till styrdokument, lärandeteori och modeller, lärarrollen och elevers lärande. Fakta- och förståelseinriktad kunskap samt urval av innehåll och metod diskuteras i relation till lärandeteori. Studenten provar, jämför och analyserar dessutom olika läromedel (se nedan). Studenten övar också på att utifrån kunskapsmålen, centrala begrepp och ämnesdidaktiska teorier skapa prov som utvecklar elevers begreppsförståelse. Studenten diskuterar och reflekterar även kring bedömningsaspekter och kriterier för elevers kunnande i relation till den valda provkonstruktionen och till betygssättning.

Under VFU tillämpar studenten sedan sina kunskaper i ämnet, ämnesdidaktik och metodik. Studenten övar och provas i att planera, genomföra och utvärdera en eller flera undervisningssekvenser i samhällskunskap utifrån styrdokument, lärandeteori och modeller. I efterföljande kurser relateras ämnesdidaktiska studier till studentens praktiska erfarenhet och studenten utvecklar successivt en ökad grad av självständighet och förmåga att kritiskt förhålla sig till teori och praktik, för att i avslutande VFU kunna ta ett självständigt helhetsansvar för undervisning i samhällskunskap (se FF2 del 1).

I tabell 11 exemplifieras hur enskilda kurser är upplagda för att främja studentens lärande i relation till FF2.

Tabell 11: Exempel på hur kurser utformas och genomförs för att stödja examensmålet FF2

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination
SH 2	jämföra och analysera samhällskunskapsläromedel för årskurs 7-9 och gymnasieskolan	Workshop (2) - Digitala läromedel - Digitala verktyg för en hållbar framtid Gruppuppgift: Läromedel Studenterna genomför analys av en lärobok i tryckt form och en digital	Seminarier (1) - Redovisningsseminarium av analysen Gruppuppgift: analys av läromedel Studenterna redovisar analysen muntligt i tvärgrupper samt skriftligen (i par).
VFU SH	kritiskt granska och välja relevanta läromedel utifrån styrdokument, intersektionalitet, lärandeteori och IKT	Föreläsningar (1) - VFU-introduktion VFU - Övning i att planera, genomföra och utvärdera undervisning i samhällskunskap - auskultation reflektion med handledaren	Seminarier (1) VFU-seminarium: uppföljning Uppvisande av tillämpade didaktiska och sociala lärarförmågor Muntlig och skriftlig redovisning av VFU-rapport (beskriva och analysera den genomförda undervisningen, diskutera utifrån styrdokumenten i relation till elevers förutsättningar, IKT, läromedel och lärandeteori.

I Samhällskunskap 2 ska studenterna bl.a. jämföra läromedel i tryckt och digital form samt analysera deras användbarhet i undervisning i samhällskunskap utifrån didaktiska teorier. Studenterna får i en workshop prova olika digitala läromedel (ex Gapminder, Mot alla odds osv). De analyserar dem och diskuterar deras relevans för skolan. Studenterna genomför ytterligare en workshop tillsammans med Den Globala Skolan, i vilken de får simulera flyktingmottagande med hjälp av digitala verktyg. Därefter granskar, analyserar och jämför studenterna i par en lärobok i tryckt form och i digital form (elevbok från förlagen). De jämför de olika versionerna och analyserar deras för- och nackdelar. De problematiserar dessutom läroboken utifrån bild, text, kön, socio-ekonomiska förhållanden, etnicitet, åldersgrupp och olika stereotyper samt reflekterar kring hur läroboken utvecklar elevers lärande och tänkande, om eleverna uppmanas att vara källkritiska, om innehållet är i linje med ämnes- och kursplanen för samhällskunskap m.m. Examinationen sker dels muntligt i seminarieform, där studenternas jämförelser och analyser diskuteras, dels skriftligt med fokus på jämförelse, analys och slutsatser.

Momentet bidrar till att vidareutveckla studentens analytiska och didaktiska förmåga och är en förberedelse inför VFU där de ska tillämpa sina förvärvade kunskaper när de gör val av läromedel. Under den ämnesintegrerade VFUn provar de att använda olika läromedel (såväl analoga som digitala) i undervisningen och reflekterar tillsammans med handledaren. Examinationen sker både genom bedömning av studentens tillämpade didaktiska och sociala lärarförmågor samt genom studentens skriftliga VFU-rapport (som även redovisas vid ett seminarium), i vilken hen bl.a. ska analysera och motivera sina val av läromedel. Examensmålet FF2 examineras slutligen i den avslutande VFUn som genomförs under utbildningens sista termin (se FF2, del 1).

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Didaktiska seminarier och metodövningar är anpassade för inriktningen. Styrdokument och annan litteratur om kunskapsbedömning och betygssättning för årskurs 7-9 behandlas. VFUn genomförs i årskurs 7-9 med handledare legitimerad i samhällskunskap.

Specifikt för gymnasieskolan

I de fördjupande ämnesdidaktiska kurserna/momenten vidareutvecklar studenten ytterligare sina didaktiska och metodiska kunskaper genom att t.ex. problematisera prov och bedömningsaspekter utifrån ett kunskapsteoretiskt perspektiv, producera ett eget läromedel med lärarhandledning och elevuppgifter med beaktande av bedömningsaspekter baserat på styrdokument och lärandeteori, samt planera en hel kurs i samhällskunskap för gymnasiet och argumentera för sina val av perspektiv. Vidare är didaktiska seminarier och metodövningar anpassade för inriktningen. Styrdokument och annan litteratur om kunskapsbedömning och betygssättning för gymnasieskolan behandlas. VFUn genomförs i gymnasiet med handledare legitimerad i samhällskunskap.

Utvecklingsområde

Vid en programutvärdering för studenter med inriktning 7-9 framkom att studenterna upplever att ämnesdidaktiken i de olika samhällsvetenskapliga ämnena är för likartad (många studenter väljer ämneskombinationer med flera samhällsvetenskapliga ämnen). Ett gemensamt utvecklingsarbete genomförs därför av ämnesdidaktikerna i respektive ämne i syfte att synkronisera och förtydliga progressionen ämnena emellan. Detta arbete stöts också ekonomiskt av UV.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål FF3

FF3 Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Nedan exemplifieras hur kurser och VFU ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet FF3. Se del 1 för kompletterande analys av UK.

Tabell 12: Exempel på kurser som behandlar examensmålet FF3

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet
SH 1	- diskutera lärarens roll, elevers lärande och arbetssätt/arbetsformer i samhällskunskapsundervisningen i årskurs 7-9 och gymnasieskolan
VFU SH	- planera, genomföra och utvärdera flera undervisningssekvenser utifrån styrdokument, lärandeteorier och samhällsvetenskapliga modeller och metodik, elevernas förutsättningar samt IKT - följa upp och reflektera över undervisningssituationer i relation till styrdokument, lärandeteorier och samhällsvetenskapliga modeller och metodik samt IKT - dokumentera och kommunicera bedömning av elevers kunskaper i samhällskunskap och argumentera för sina överväganden - ta emot konstruktiv kritik och utifrån detta utveckla sitt yrkeskunnande
SH 2	- diskutera elevers lärande och undervisning om globala frågor i skolan inklusive formella dokument som konventionen för mänskliga rättigheter
Ex arb 1	- välja vetenskapliga texter i relation till formulerad problemställning - tillämpa ett analytiskt förhållningssätt

Exemplen i tabellen visar att studenten utvecklar förmåga att självständigt och tillsammans med andra arbeta med undervisningsprocessens olika steg till stöd för elevers lärande och utveckling, för att när utbildningen slutförs uppnå examensmålet.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Innehållet i de ämnesdidaktiska kurserna/momenten och den ämnesintegrerade VFUn i samhällskunskap (se FF2) möjliggör för studenten att utveckla sin analytiska förmåga och tillägna sig de verktyg som behövs för att kunna utvärdera och kritiskt reflektera kring sin egen och andras (t.ex. VFU-handledarens) undervisning. Studenten utvecklar även förmågan att kunna ta emot och ge konstruktiv kritik. Vidare utvecklas studentens förmåga att tillägna sig aktuell didaktisk forskning (i t.ex. examensarbetet, se FF1) och förmågan att tillämpa metoder för utveckling och utvärdering (se KF2, del 1). Dessa förmågor utgör grunden för att studenten ska kunna vidareutveckla sin egen undervisning, och i förlängningen även

kunna bidra till den pedagogiska utvecklingen inom ämnet och verksamheten i övrigt, i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.

För att utveckla studentens ämnesdidaktiska förmåga att stimulera varje elevs lärande och utveckling i samhällskunskap får studenterna, i seminarier och workshops, tillägna sig kunskaper om hur elevers olika förmågor ("The Big 5") kan utvecklas och om hur samhällskunskapsundervisningen kan utmana olika perspektiv men även stimulera till nyfikenhet och frågebaserat lärande. Studenterna får också reflektera kring elevers kunskapsutveckling i relation till lärandeteori och till nationella och internationella utvärderingar om elevers skolresultat. Studenten övar sig dessutom i att planera undervisningssekvenser utifrån lärandeteori med beaktande av elevers olika förutsättningar, samt får erfarenhet av olika metoder som utvecklar den ämnesdidaktiska och metodiska kompetensen.

I tabell 13 exemplifieras hur en enskild kurs är utplagd för att främja studentens lärande i relation till FF3.

Tabell 13: Exempel på hur en kurs utformas och genomförs för att stöda examensmålet FF3

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination
VFU SH	genomföra flera undervisningssekvenser utifrån planeringen i relation till styrdokument, lärandeteorier och samhällsvetenskapliga modeller och metodik samt IKT	Föreläsningar (1) - VFU-introduktion VFU -Övning i att planera, genomföra och utvärdera undervisning i samhällskunskap - auskultation - reflektion med handledaren	Seminarier (1) - VFU-seminarium: uppföljning Uppvisande av tillämpade didaktiska och sociala lärarförmågor Muntlig och skriftlig redovisning av VFU-rapport Studenten beskriver undervisningssekvenser, analyserar och utvärderar utifrån lärandeteori m.m. och förutsättningar samt resonerar bl.a. om elevers lärande och upplevda dilemman

Studenten genomför fem veckors ämnesintegrerad VFU i samhällskunskap. Med stöd av handledaren planerar och genomför studenten undervisning utifrån styrdokument och lärandeteori med beaktande av bl.a. intersektionalitet. Studenten övar sig i att göra medvetna val av läromedel inkl. digitala verktyg i syfte att stimulera varje elevs lärande. Studenten ska tillsammans med handledaren utvärdera utfallet av den egna undervisningen och bedöma varje elevs lärande i relation till det uppsatta målet. Studenten auskulterar också och reflekterar tillsammans med handledaren kring sin egen och handledarens undervisning. I den examinerande VFU-rapporten ska studenten bl.a. redogöra för genomförd undervisning och dokumentation av elevernas lärande samt reflektera kring upplevda dilemman och egna utvecklingsbehov. Studenten examineras även genom bedömning av tillämpade didaktiska och sociala lärarförmågor.

Studenten utvecklar sina förmågor i förhållande till examensmålet FF3 successivt under utbildningens gång, genom studier i ämnesdidaktik och ämnesintegrerad VFU i respektive ämne, genom UK-kurser exv. UK6, Specialpedagogik, UK7, Skolutveckling och utvärdering och i den avslutande VFUn, i vilken examensmålet också slutligen examineras (se FF3, del 1).

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Didaktiska seminarier och metodövningar är anpassade för inriktningen. Styrdokument och annan litteratur om kunskapsbedömning och betygssättning för årskurs 7-9 behandlas. VFUn genomförs i årskurs 7-9 med handledare legitimerad i samhällskunskap.

Specifikt för gymnasieskolan

I fördjupningen 61-90 hp genomförs bl.a. fältstudier i Kenya (se vidare Arbetslivsperspektiv), i vilka studenten bl.a. reflekterar kring det utländska utbildningssystemet och jämför det med det svenska. Härigenom uppmärksammas likheter och skillnader mellan lärar- och elevcentrerat förhållningssätt, samt socio-ekonomiska förhållande och dess betydelse för elevers lärande. Detta bidrar till studentens förståelse för hur bakomliggande faktorer kan påverka lärandet och vikten av att anpassa undervisningen utifrån varje elevs förutsättningar.

Didaktiska seminarier och metodövningar är anpassade för inriktningen. Styrdokument och annan litteratur om kunskapsbedömning och betygssättning för gymnasieskolan behandlas. VFUn genomförs i gymnasiet med handledare legitimerad i samhällskunskap.

Utvecklingsområde

En del av lärarna inom ämnet har deltagit i ett pedagogiskt seminarium om att använda "flipped classroom" och har dessutom provat metoden, i syfte att göra seminarierna mer djupgående och problematiserande, med gott resultat. Diskussioner förs inom lärargruppen om att införa metoden mer reguljärt i undervisningen, där så är lämpligt. I anslutning till detta förs även diskussioner om att införa moment om "flipped classroom" i ämnesdidaktiken.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål VF

VF1 Visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling.

Nedan exemplifieras hur kurser ger förutsättningar för studenten att uppnå examensmålet VF. Se del 1 för kompletterande analys av UK.

Tabell 14: Exempel på kurser som behandlar examensmålet VF1

Behandlas bl.a. i följande kurser	Exempel på lärandemål som svarar upp mot examensmålet	Nivå
SH 1	<ul style="list-style-type: none">- formulera, bearbeta och analysera samhällsfrågor- redogöra för det svenska rättssystemet, lagstiftning och rättstillämpning samt identifiera etiska dilemman i ovanstående sammanhang utifrån samhällsvetenskapliga teorier.- identifiera konsekvenserna av samhällskunskapsämnets innehåll i relation till genus, klass, etnicitet, normalitet	G1
Pol teori	<ul style="list-style-type: none">- argumentera för och mot samt jämföra och kontrastera olika politiska begrepp, idéer och tankemönster samt inta ett kritiskt förhållningssätt till argument och tolkning utifrån såväl kunskapsteoretiska som etiska och demokratiska perspektiv.	
Sociologi 1	<ul style="list-style-type: none">- diskutera aktuella samhällsfrågor utifrån olika sociologiska perspektiv	
VFU SH	<ul style="list-style-type: none">- agera utifrån skolans värdegrund med fokus på mänskliga rättigheter, respekt och tolerans samt intersektionalitet- kritiskt granska och välja relevanta läromedel utifrån styrdokument, intersektionalitet, lärandeteorier och IKT	G2
SH 2	<ul style="list-style-type: none">- diskutera elevers lärande och undervisning om globala frågor i skolan inklusive formella dokument som konventionen för mänskliga rättigheter	
Int politik	<ul style="list-style-type: none">- redogöra för hur teorier, begrepp och institutioner uppkommer och förändras och tolkas i olika historiska, politiska och kunskapsteoretiska kontexter	
Sociologi 2	<ul style="list-style-type: none">- analysera aktuella samhällsproblem med hjälp av olika sociologiska teorier på samhälls-grupp- och individnivå	
SH 3	<ul style="list-style-type: none">- analysera globaliseringens konsekvenser för individer, grupper, organisationer och samhälle utifrån samhällsorienterande perspektiv	
Ex arb 2	<ul style="list-style-type: none">- tillämpa etablerade forskningsetiska principer	
SH 5	<ul style="list-style-type: none">- ta ett helhetsansvar för planering, innehåll, metodik och utvärdering av en samhällskunskapskurs i gymnasieskolan utifrån styrdokument, intersektionalitet, IKT, mänskliga rättigheter och hållbar utveckling	AV

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Exemplen i tabellen visar att samhällsliga och etiska aspekter, utöver de vetenskapliga, är ett centralt kursinnehåll i ämnet samhällskunskap, och att mänskliga rättigheter är återkommande på alla progressionsnivåer. Även hållbar utveckling är ett återkommande tema i undervisningen om än inte lika tydligt i lärandemålen. I exv. Samhällskunskap 1-2 (även 3 för Gy) är hållbar utveckling i fokus, som en del av "globala frågor", "globalisering" eller "globala perspektiv". Under 1-30 hp-nivån grundläggs studentens förmåga att göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter. Studenten får bl.a. möjlighet att formulera och analysera aktuella samhällsfrågor med skolrelevans utifrån samhällsvetenskapliga modeller samt utveckla kunskaper i att undervisa om etiska dilemman genom värderingsövningar och workshops. Studenten skriver en debattartikel om genus, klass, etnicitet och normalitet, vilket är ett examinerande moment, och en undervisningssekvens planeras och motiveras utifrån dessa värdegrundsperspektiv. Det tas också upp i seminarier, workshops och övningar, vilka behandlar t.ex. flickors respektive pojkars lärande, relationen mellan socio-ekonomiska skillnader och studieresultat, normalitet och identitet, integration och mångfald. Under 31-60 hp får studenten ta del av föreläsningar och medverka i seminarium och workshops om de mänskliga rättigheterna, barns rättigheter och de globala målen. I exv. Samhällskunskap 2 diskuterar studenten sitt eget lärande och förståelse av området men relaterar också till yrkesprofessionen via sina egna erfarenheter från VFU. Via intervjuer med elever, lärare och skolledare undersöks hur VFU-skolan jobbar med de globala målen och globalisering. I uppgiften ingår att reflektera över resultatet och hur detta kan hanteras i undervisning och skolutveckling. Studenten får diskutera och förhålla sig till vetenskaplig kunskap om elevers lärande om globala frågor i skolan och skall också ge förslag på undervisningsmoment som behandlar detta innehåll. Den teoretiska kunskapen om centrala vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter som studenten tillägnat sig övas och prövas under den ämnesintegrerade VFUn, vars lärandemål handlar om att studenten ska agera utifrån skolans värdegrund och mänskliga rättigheter samt att denna kunskap skall användas för att välja lämpliga läromedel och undervisningsformer. Studenten undervisar också vanligen om mänskliga rättigheter och/eller barns rättigheter under sin VFU. Ett FN-rollspel genomförs i kursen Internationell politik vilket beaktar mänskliga rättigheter, livsvillkor och hållbar utveckling (se ex nedan). Problemställningar rörande mänskliga rättigheter, hållbar utveckling och genus är några av de vanligaste ämnena när studenterna gör sina val till examensarbetena, vilket avspeglar dessa områdens betydelse i samhällskunskapsämnet. Under utbildningens sista år övas och examineras studentens förmåga att identifiera och hantera forskningsetiska dilemman och relatera detta till forskningsetiska principer, som t.ex. beaktandet av barns rättigheter vid forskning om och med barn och ungdomar (se även om UK8, KF2 del 1).

I tabell 15 exemplifieras hur en enskild kurs som samläses är upplagd för att främja studentens lärande i relation till VF1.

Tabell 15: Exempel på hur ämneskurs som samläses 7-9/Gy utformas och genomförs för att stöda examensmålet VF1

Kurs	Lärandemål	Lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Examination
Internationell politik	redogöra för hur teorier, begrepp och institutioner uppkommer och förändras och tolkas i olika historiska, politiska och kunskapsteoretiska kontexter	<p>Föreläsningar (6)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vad är FN-rollspel? - Globala utmaningar - Normativa perspektiv - Teoretiska perspektiv - Politiska lösningar (globala målen m fl) - Teorier om global politik <p>Seminarier (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Diskussion av utmaningar, perspektiv och politiska lösningar (uppdelat på två seminarier) <p>Gruppuppgift: FN-rollspel</p> <ul style="list-style-type: none"> - Förberedelser och genomförande av rollspel 	<p>Gruppuppgift – FN-rollspel</p> <p>Studenterna genomför FN-rollspel och lämnar skriftligt positionspaper om sitt land.</p> <p>Individuell uppgift – Egen analys</p> <p>Hemtenta i form av en mini-uppsats, där studenterna ska sammanfatta en vetenskaplig artikel och diskutera innehållet utifrån de teorier som behandlats på kursen.</p>

Exemplet visar hur kursen Internationell politik har en tydlig samstämmighet mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination och stödjer studenten i utvecklingen mot det aktuella examensmålet. I den individuella examinationen får studenten analysera hur institutionella förändringar (antagandet av Milleniemålen/Globala målen) går till på den globala nivån, när frågorna inte ägs av någon specifik organisation. Uppgiften är att sammanfatta och diskutera en förklaringsmodell och därefter använda

andra teorier inom kursen för att diskutera styrkor och svagheter med den föreslagna förklaringen. Examinationen fångar en stor del av lärandemålet genom att studenterna måste reflektera över forskningsperspektiven. Detta har underbyggts genom föreläsningar om utmaningar, politiska lösningar och olika teoretiska perspektiv, litteraturseminarier (examinerande) där detta övas och diskuteras och genom rollspel (examinerande) där studenterna blir aktörer utifrån sin kunskap. Tillsammans ökar dessa moment studenternas förståelse för globala förändringsprocesser och betydelsen av att se dem ur olika teoretiska/vetenskapliga perspektiv. Studenterna rör sig från fakta om globala utmaningar till reflektioner om tolkningar och förståelse för hur politiken utvecklas, dvs varför vissa perspektiv slår igenom i den globala politiken. Sammantaget skapar kursens upplägg förutsättningar för att studenten utvecklar sin förmåga att göra välgrundade bedömningar i det pedagogiska arbetet som lärare i samhällskunskap.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

VFU genomförs inom åk 7-9 och kopplingar till yrkesutövningen görs därmed också företrädesvis till vald inriktning. Gruppindelningar görs utifrån vald inriktning vid övningar och examinationer där det är relevant. Pojkar och flickors lärande relateras till åk 7-9 och studenterna väljer litteratur utifrån sin inriktning vid läromedelsanalys.

Specifikt för gymnasieskolan

VFU genomförs inom Gy och kopplingar till yrkesutövningen görs därmed också företrädesvis till vald inriktning. Gruppindelningar görs utifrån vald inriktning vid övningar och examinationer där det är relevant. Pojkar och flickors lärande relateras till verksamhetsområdet Gy och studenterna väljer litteratur utifrån sin inriktning vid läromedelsanalys. Inom 61-90 hp fördjupas kunskaperna ytterligare genom att fler kurser har ett internationellt perspektiv, och till det kommer ytterligare ämnesdidaktik (SH3) vilket tillför fördjupad kompetens för att undervisa om de globala frågorna i skolan. Under samhällskunskap 98-127,5 hp (komb. svenska/exarb. svenska) vidareutvecklar studenterna sina ämneskunskaper och ämnesdidaktiska kompetens genom att fördjupa sig om globalisering och de globala målen. Studenten planerar även en hel kurs och moment för gymnasieskolan i vilken de har till uppgift att särskilt beakta mänskliga rättigheter och hållbar utveckling.

Utvecklingsområden

Ämnet samhällskunskap täcker väl upp för att ge studenten de kunskaper som uttrycks i examensmålet; de får såväl grundläggande som fördjupade kunskaper om särskilt de mänskliga rättigheterna, barns rättigheter och hållbar utveckling. Trots det är det ändå områden som kan utvecklas vidare, inte minst med tanke på omvärldsförändringar. FN:s globala mål (SDG) och hållbarhetsbegreppet kan synliggöras i lärandemålen för att öka samstämmigheten mellan kursinnehåll och lärandemål. I de nya kurser som kommer att ges fr.o.m. HT19 (61-75 hp för 7-9 vid val av två ämnen (ej sv/sh) och 91-105 hp för Gy) har lärandemålen formulerats så att de skall spegla innehållet på ett rättvisande sätt, men även andra kurser behöver ses över avseende lärandemålen skrivningar. Detta är ett utvecklingsarbete som påbörjats och kommer att fortsätta under våren 2019.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Jämställdhet vid LiU och utbildningsvetenskap

Se Jämställdhet, del 1.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Analys av jämställdhet inom samhällskunskap i Ämneslärarprogrammet

Vid genomlysningen av kurserna inom samhällskunskap (kursplaner, litteraturlistor, underlag från lärare) har analyser gjorts utifrån följande frågor: 1) Hur organiseras utbildningen utifrån ett jämställdhetsperspektiv; 2) Hur ser representation av kvinnor och män ut i kurs både avseende bemanning och val av kurslitteratur; 3) Var i kursen förekommer sådant innehåll som kan kopplas till jämställdhet. Begreppen kön, jämställdhet, genus, kvinnor och män och närbesläktade begrepp används som analysverktyg. Analyserna visar att det i samtliga kursplaner finns formuleringar som anger att utbildningen bedrivs så att både mäns och kvinnors erfarenhet och kunskaper synliggörs och utvecklas. Analysen av bemanning visar att kurserna planeras så att både män och kvinnor finns representerade bland lärarna. I den bifogade lärarlistan har vi en fördelning bland lärare med 62% (7-9)/64% (Gy) män och 38% (7-9)/36% (Gy) kvinnor. Kurslitteratur väljs så att både kvinnor och män finns representerade. Analysen av hur kurserna inom samhällskunskap integrerar ett jämställdhetsperspektiv visar att det på flera sätt tillses att studenterna breddar och utvecklar sin förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten, för att när utbildning slutförs uppfylla examensmålet. I kurserna finns specifika lärandemål enligt vilka studenterna exempelvis ska kunna *redogöra för, identifiera, analysera och agera* utifrån olika faktorer som hänger samman med jämställdhet. På 1-30 hp-nivån får studenterna ta del av olika perspektiv på samhällskunskapsämnet innehåll och hur detta kan kopplas till sociala faktorer såsom kön, genus, etnicitet och klass, samt ta del av forskning som beaktar hur sociala faktorer påverkar individer och gruppers identiteter och livsstilar.

Lärandemålen för VFU präglas av att studenterna ska kunna agera utifrån skolans värdegrund i sin undervisning för att visa hur de beaktar, kommunicerar och förankrar ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Utbildningens kurser integrerar ett jämställdhetsperspektiv och ser till att studenterna lär sig att reflektera och agera utifrån ett jämställdhetsperspektiv. I följande tabell används några av kurserna inom samhällskunskap som exempel på hur examensmålet behandlas genom lärandemål, lärandeaktiviteter och examination.

Tabell 16: Exempel på hur kurser i samhällskunskap som samläses behandlar examensmålet Jämställdhet

Exempel på lärandemål	Exempel på lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Exempel på examination
Sociologi 1 redogöra för individers och sociala gruppers identiteter, livsstilar och livsvillkor och hur detta påverkas av olika samhällsstrukturrella förhållanden och social stratifiering.	Föreläsning (1) - Om genus, etnicitet, intersektionalitet Seminarium (1) - Om genus och intersektionalitet Självständiga studier: Grupparbete: förberedelse inför seminarium om genus/intersektionalitet Inläsning av litteratur	Examinerande seminarium
VFU SH agera utifrån skolans värdegrund med fokus på mänskliga rättigheter, respekt och tolerans samt intersektionalitet	Föreläsning (1) - VFU-introduktion VFU - Planera, genomföra, utvärdera undervisning i samhällskunskap med beaktande av bl.a. intersektionalitet Seminarium (1) - Uppföljning	Tillämpade sociala och didaktiska lärarförmågor Muntlig och skriftlig redovisning av VFU-rapport

Exemplen visar att det finns en samstämmighet mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination och att studenterna genom varierade lärandeaktiviteter och examinationer får diskutera och bearbeta frågor om jämställdhet och genus. Studenterna stöds därigenom i att utveckla kunskap och förmåga att hantera olika situationer där ett ställningstagande utifrån jämställdhet fordras. Analysen visar att jämställdhet och genus (alt. intersektionalitet) behandlas på olika sätt i kurserna.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Inget specifikt för inriktningen.

Specifikt för gymnasieskolan

Inget specifikt för inriktningen förutom att studenterna läser fler kurser där jämställdhet behandlas. I Sociologi 2 fördjupas t.ex. kunskaperna om sociala strukturer och olika gruppers livsvillkor, med fokus på såväl barn som män och kvinnor.

Tabell 17: Exempel på hur kurser i samhällskunskap för Gy behandlar examensmålet Jämställdhet

Exempel på lärandemål	Exempel på lärandeaktiviteter som behandlar lärandemålet	Exempel på examination
Sociologi 2 analysera aktuella samhällsproblem med hjälp av olika sociologiska teorier på samhälls-grupp- och individnivå	Föreläsning (4) - Barnfattigdom. Behandlar välfärdssamhällets sociala strukturer samt olika gruppers livsvillkor, redogör för och granskar social segregation, dess orsaker och effekter - Foucault, övervakning och styrning (exkludering, jämlikhet, medborgarskap) - Bourdieu och strukturalismen, samt klass, kön och intersektionalitet. - Baumans ifrågasatta medborgare, även om Joan Ackers Gender, Capitalism and Globalization Seminarium (2) - Barnfattigdom och social segregation i välfärdssamhället, dess orsaker och effekter framförallt med fokus på skolelevers möjligheter och hinder - Det moderna samhället: Globalisering, arbete och konsumtion, t ex globaliseringens konsekvenser för män och kvinnors möjligheter och hinder till jämställda liv med särskilt fokus på arbetslivet Självständiga studier Instuderingsuppgifter	Skriftlig hemtentamen (där studenten utifrån en given artikel formulerar en frågeställning som diskuteras med hjälp av de teoretiska perspektiv och begrepp som behandlats inom kursen)

Även detta exempel visar en samstämmighet mellan lärandemål, lärandeaktiviteter och examination, vilket ger studenten förutsättningar att nå examensmålet om jämställdhet.

Utvecklingsområde

Studenter har genom kursvärdering uttryckt att de saknar genusperspektiv i kurslitteraturen i de statsvetenskapliga delkurserna. Detta har åtgärdats och numera används boken *Politik och kön; feministiska perspektiv på statsvetenskap* i delkurserna Politisk teori, Det svenska politiska systemet, Internationell politik och Politiska system i jämförande perspektiv.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

För en beskrivning av hur LiU centralt, området Utbildningsvetenskap (UV) och Ämneslärarprogrammet arbetar med dessa frågor, se Uppföljning... del 1. Här beskrivs det kursnära kvalitetsarbetet i ämnet samhällskunskap. Lärarlaget arbetar regelbundet med kursutveckling. Kurserna utvärderas och följs upp kontinuerligt, dels genom det centrala kursvärderingssystemet Evaluate (se Uppföljning..., del 1) och dels via kvalitativa kursvärderingar. De kvalitativa kursvärderingarna utförs på olika sätt, antingen muntligt eller skriftligt. Kursvärderingarna beaktas i kvalitetsarbetet och kan leda till förändring av kurserna inför

kommande terminer. Som ett resultat av en kursvärdering har exempelvis examinationsformen ändrats i delkursen *Det svenska politiska systemet*, från skriftlig redovisning till muntlig redovisning (se Studentperspektiv). Ämnesrådet (se nedan) samlas en gång/termin och vid varje ämnesråd behandlas bl.a. resultat av kursvärderingar och utvecklingsfrågor. Den kvalitativa uppföljningen av respektive kurs säkerställs genom återkommande dialog med studenterna i såväl undervisningssituationer som i ämnesrådet. Ämnet samhällskunskap har ett tätt samarbete med programansvariga utbildningsledare för Ämneslärarprogrammet och dessa bjuds också in till ämnesråden.

Återkoppling till relevanta intressenter

Återkoppling sker främst inom ämnesrådet, i vilket kursansvariga lärare, studeranderepresentanter och kursmentor ingår, och i vilket det huvudsakliga kvalitetsarbetet med kursutveckling sker. Återkoppling till programmet och till UV sker genom programansvariga utbildningsledares deltagande i ämnesrådet, via de utvärderingar av kursgivningen som sker i samband med SUVs beställningar av utbildningsuppdrag, samt vid budget- och verksamhetsdialoger som sker 1ggr/år (se Personal samt del 1 Uppföljning...). Åtgärder vidtagna utifrån enskilda kursvärderingar delges studenterna vid kursintroduktionen nästkommande kurstillfälle. Vad som uppmärksammas som ett utvecklingsområde är att finna fungerande sätt att återkoppla till de studenter som har gått kursen, så att de får veta vilka förändringar kursvärderingen har lett till. Möjligheter för en sådan återkoppling utvecklas i Evaluate och prövas 2019.

Programmet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid

Kurserna i samhällskunskap är, liksom utbildningen i sin helhet, planerade och organiserade på ett sätt som ska möjliggöra för studenterna att få stöd för sitt lärande och genomföra utbildningen på utsatt tid. Bl.a. ges, enligt LiU:s och SUV:s riktlinjer, flera möjligheter till examination och omexamination, så att kurser kan tas igen utan alltför stort dröjsmål. Kursansvariga ansvarar för att kommunicera vilka examinerande moment som ingår i kursen och peka på de studiestöttande insatser som är möjliga att få vid sidan av kursens ordinarie lärandeaktiviteter (se Uppföljning..., del 1). De examinerande momenten framgår också tydligt i kursplanen. I samtliga kurser i samhällskunskap tillhandahålls en utförlig studiehandledning. Där beskrivs kursens innehåll, vilka mål som examineras och hur. I studiehandledningen ingår en litteraturlista samt ett momentschema som tydligt visar studenterna vilka moment som ingår, hur dessa hänger ihop och vilken kurslitteratur som ska läsas till respektive tillfälle. Studiehandledningen går noggrant igenom av kursansvarig vid kursstart. Lärarna är tillgängliga och nås på sitt arbetsrum, mail eller telefon samt via lärplattformen Lisam.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Samma arbetssätt för båda inriktningarna.

Specifikt för gymnasieskolan

Samma arbetssätt för båda inriktningarna.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

För en beskrivning hur Området Utbildningsvetenskap och Ämneslärarprogrammet arbetar med dessa frågor, se Studentperspektiv, del 1.

Påverkan genom studentrepresentation

Utöver de studeranderepresentanter som sitter i institutionsstyrelsen arbetar lärarna inom ämnet med studeranderepresentanter i ämnesrådet som sammanträder 1 gång/termin. Stort fokus läggs vid dessa möten på studenternas åsikter om kurserna i samhällskunskap. Studentrepresentanter deltar både i det

konkreta arbetet med utformning och planering av kursernas innehåll, arbetsformer och examination, liksom i det mer visionära arbetet. Studentrepresentanternas åsikter beaktas och de har därmed ett reellt inflytande över utbildningens innehåll och ett reellt deltagande i beslutsprocesser som rör kurserna i samhällskunskap. Ämnet har under åren haft god tillgång på studeranderepresentanter och ett gott samarbete med dessa.

Påverkan genom utvärdering

Som beskrivs ovan i Uppföljning, åtgärder och återkoppling har studenterna möjlighet att delta i kursvärdering efter varje avslutad kurs i Evaluate (se Uppföljning..., del 1) och via kvalitativa kursvärderingar. Studenterna har också möjlighet att påverka kurserna formativt; vid inledning av en kurs och ibland mitt i kursperioden då kursansvarig har avstämning med studenterna. Vidtagna åtgärder, som är ett resultat av sådana avstämmningar, är t.ex. införandet av en workshop om tillämpning av digitala verktyg i undervisningen, införandet av fler fältstudier i utbildningen och ovan nämnda utveckling av samhällsämnenas didaktik. Eftersom svarsfrekvensen är varierande i Evaluate, och speciellt efter kurser som ligger sist på vårterminen, har kursvärderingsmöten införts för att säkerställa att återkoppling från studenter sker. Studenterna bjuds in att delta på ett möte där kursens innehåll, arbetsformer och examination diskuteras.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Samma möjlighet att påverka för båda inriktningarna.

Specifikt för gymnasieskolan

Samma möjlighet att påverka för båda inriktningarna. Studenter som kombinerar samhällskunskap med svenska och skriver examensarbete i svenska har möjlighet att välja en av tre olika 15 hp-kurser i statsvetenskap inom den sista fördjupningsterminen.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Verksamhetsförlagd utbildning som förberedelse för arbetslivet

VFU förutsätter en genuin samverkan mellan universitetet och skolhuvudmännen i regionen och UV samverkar med kommunala och fristående enheter i 19 kommuner. Studenterna utvecklar sina tillämpade didaktiska och sociala läraryrkesförmågor successivt under utbildningens gång och examineras slutligen i den avslutande VFUn, i vilken de ska ta ett självständigt helhetsansvar för de uppgifter som ingår i lärarens arbete. Att VFU genomförs återkommande och ämnesintegrerat möjliggör för studenten att tillämpa och koppla utbildningen till skolverksamhetens krav, förväntningar och utveckling.

Yrkesförberedelse och samverkan - Kursmentorer som arbetslivsrepresentanter

Med syfte att säkerställa professionsanknytningen och ett fortlöpande flöde, på både kort och lång sikt, mellan utbildningen och skolas verksamhet har LiU valt att anställa s.k. *kursmentorer* (Dnr LiU-2014-00073). Det är yrkesverksamma ämneslärare som på deltid, under ett antal år, arbetar i utbildningen. De medverkar i planering, genomförande och uppföljning av ämnes-, UK- och VFU-kurser. I ämneskurserna exemplifierar och diskuterar de bl.a. val av ämnesstoff, aktuella läromedel, didaktiska och metodiska överväganden samt bedömning och uppföljning. I samhällskunskap har kursmentorn återkommande undervisning i såväl ämneskurserna som de ämnesdidaktiska kurserna.

Anpassning till ett föränderligt samhälle och arbetsliv

Utgångspunkten i samtliga kurser inom samhällskunskap är att studenterna ska ha en stabil grund att stå på ämnesmässigt och didaktiskt, att kurslitteraturen utgår ifrån aktuell forskning och beprövad erfarenhet så att studenterna när de kommer ut i arbetslivet kan göra didaktiska överväganden grundade i etablerade ämnesdidaktiska teorier och metoder, samt kan tillägna sig nya forskningsrön. Flexibilitet och stabilitet genomsyrar kurserna genom att kursinnehåll och kurslitteratur förändras i relation till aktuella forskningsrön och förändrade styrdokument samt i relation till vad som sker i samhället. Införandet av undervisning om digitalisering som didaktiskt verktyg är ett exempel på detta.

Samverkan med alumner

Alumner används i undervisningen genom att de håller föreläsningar, t.ex. om undervisning om globalisering och de nya globala målen, eller att studenterna besöker dem på deras arbetsplats. Ett utvecklingsområde är att tillvarata alumnernas erfarenheter av utbildningen i förhållande till deras yrkeserfarenhet. Ämneslärarprogrammet arbetar med detta på central nivå (se Arbetsliv..., del 1).

Internationell samverkan och utbyten

I kursen Samhällskunskap 3 genomförs årligen 2-3 veckors fältstudie i Östafrika, där studenterna får träffa lärarstudenter vid de utländska universiteterna och observera undervisning i lokala skolor. Vidare har ämnesföreträdare goda kontakter med olika FN-organ såsom UNFPA (Nairobi) och UNESCO (Addis Ababa) som möjliggör för studenterna att genomföra sina examensarbeten i samarbete med dem. Studenter har också genomfört sina examensarbeten via MFS i Kenya. Lärarutbyten sker också mellan universiteterna.

Samverkan med skolor och kommuner

För att förstärka samarbetet mellan lärosätet och skolverksamheten har *LiU Skolsamverkan* inrättats (se Arbetsliv..., del 1). Inom ämnet samhällskunskap sker samverkan med Ånestadsskolan (grundskola med spetsutbildning i samhällskunskap), där ämneslärarstudenterna gör elev- och lärarintervjuer, samt genomför ett längre projektarbete (se FF1). I samarbetet ingår också att universitetslärare gästföreläser för årskurs 7-9 i samhällskunskap. Vidare finns ett etablerat samarbete med den internationella enheten i Linköpings kommun och Den Globala Skolan, vilka arrangerar workshops om globalisering, digitalisering mm för ämneslärarstudenter. Samverkan sker också med lärare från grund- och gymnasieskolor som bjuds in för att föreläsa om globala frågor, bedömning och etiska dilemman i undervisningen.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Samma arbetssätt för båda inriktningarna.

Specifikt för gymnasieskolan

Samma arbetssätt för båda inriktningarna.